

Position Paper: Nationale Strategie Vrouwengezondheid

In Nederland wonen momenteel bijna 9 miljoen vrouwen [1]. Lange tijd werd aangenomen dat het vrouwenlichaam hetzelfde is als het mannenlichaam. Er zijn echter aanzienlijke gezondheidsverschillen tussen vrouwen en mannen, maar genderspecifieke zorg wordt niet of nauwelijks gestandaardiseerd.

Vrijwel elke vrouw krijgt gedurende haar leven te maken met minstens één of twee vrouwspecifieke aandoeningen. Vrouwen moeten vaak langer wachten op de juiste diagnose en behandeling, en vrouwsensitieve aandoeningen worden bij vrouwen vaker gemist dan bij mannen. Vrouwen hebben andere zorgbehoeften dan mannen, maar de aandacht en financiële middelen om deze genderkloof in medische kennis te dichten, zijn schrikbarend laag. In Nederland is dit minder dan 1% [2].

Betere zorg voor vrouwen, die aansluit bij hun specifieke zorgbehoeften, kost geld, maar levert potentieel ook veel op voor de maatschappij. In een recent rapport, uitgebracht door het McKinsey Health Institute in samenwerking met onder andere het World Economic Forum, wordt geschat dat adequate diagnose en behandeling van gezondheidsproblemen bij vrouwen wereldwijd 1 biljoen dollar kan opleveren in 2040 [3].

In een kosten-batenanalyse, uitgevoerd in samenwerking met de NVOG in 2023 [4], hebben wij aangetoond dat drie vrouwspecifieke aandoeningen jaarlijks meer dan €7,4 miljard kosten in Nederland. Meer aandacht voor deze aandoeningen en tijdige diagnose kunnen dit voorkomen, wat aanzienlijke gezondheidswinst oplevert en onnodige druk op het zorgstelsel vermindert. In een aanvullende kosten-batenanalyse, uitgevoerd in samenwerking met WomenInc in 2024 [2], hebben wij een schatting gemaakt van de potentiële baten van extra aandacht voor snellere herkenning van twee vrouwspecifieke en twee vrouwsensitieve aandoeningen in Nederland. Op basis van deze bevindingen schatten wij dat tijdige diagnose en behandeling van deze aandoeningen kan leiden tot totale potentiële baten van €7,6 miljard per jaar in Nederland. Deze kosten-batenanalyses tonen aan dat er veel te winnen is. Een nationale vrouwenstrategie is een logische investering gezien de baten die dit kan opleveren. Daarnaast verwachten wij dat dit persoonlijk leed bij vrouwen voorkomt en hun positie verbetert.

We willen benadrukken dat de gepresenteerde cijfers waarschijnlijk een onderschatting zijn van de totale kosten. Tijdens de analyses gebruikten we openbare data om de kosten van verzuim en zorggebruik te schatten. De beschikbare data was beperkt, en de werkelijke maatschappelijke kosten zijn waarschijnlijk hoger door ontbrekende gegevens over:

- Onnodige zorgkosten voorafgaand aan de juiste diagnose (gemiddeld 7-8 jaar).
- Kosten door (onherstelbare) schade die bij eerdere diagnose voorkomen had kunnen worden.
- Totale kosten van eerstelijnszorg, buiten huisartsenzorg.
- Verzuimkosten onder vrouwen zonder betaald werk.
- Inkomensderving door gemiste opleidings- en carrièremogelijkheden.
- Eigen kosten voor niet-vergoede zorg en gerelateerde producten.
- Kosten die voorkomen hadden kunnen worden door preventieve maatregelen.

Wat is er nu nodig?

1) Een aanvullende kosten-baten- en budgetimpactanalyse is nodig om de maatschappelijke kosten en baten volledig in kaart te kunnen brengen, rekening houdend met het verkrijgen van inzicht in aanvullende databronnen m.b.t. bovengenoemde ontbrekende kosten en nieuwe literatuur. Door de toegenomen aandacht voor vrouwengezondheid is het aantal wetenschappelijke publicaties over vrouwengezondheid in 2024 en 2025 aanzienlijk gestegen. Deze inzichten moeten worden opgenomen in een bredere en geüpdatete kosten-batenanalyse om duidelijk te maken waar de grootste winst te behalen is, ook voor vrouwsensitieve aandoeningen. Op basis van deze uitkomsten kunnen beschikbare middelen zeer gericht worden ingezet.

2) Begin met investeren in de aandoeningen met de grootste maatschappelijke impact, vrouwspecifieke aandoeningen, waar de meeste gezondheidswinst te verwachten valt. De helft van de bevolking is vrouw en elke vrouw krijgt te maken met minstens één vrouwspecifieke aandoening. Deze aandoeningen hebben een enorme maatschappelijke impact. Wanneer vrouwspecifieke aandoeningen onderdeel worden van standaardzorg en tijdig worden behandeld, worden verschillende positieve effecten verwacht. Vrouwen zullen sneller de juiste diagnose en behandeling krijgen, wat leidt tot betere gezondheidsresultaten en minder complicaties. Door tijdige diagnose en behandeling kunnen onnodige zorgkosten worden verminderd, zoals kosten voor langdurige behandelingen en ziekenhuisopnames. Vrouwen zullen minder vaak en minder lang afwezig zijn van werk vanwege gezondheidsproblemen, wat leidt tot lagere verzuimkosten en hogere productiviteit. De algehele gezondheid van vrouwen verbetert, wat een positieve invloed heeft op hun rol in de samenleving en economie. Dit kan leiden tot meer participatie in de arbeidsmarkt en betere carrièremogelijkheden. Het aantonen van deze positieve effecten kan helpen om binnen andere disciplines meer aandacht te vragen voor vrouwsensitieve aandoeningen. Gebruik deze impact om draagvlak te creëren en aandacht en middelen te verkrijgen voor vrouwsensitieve aandoeningen.

3) Een nationale strategie voor vrouwengezondheidszorg onder regie van VWS is essentieel om vrouwspecifieke aandoeningen structureel op te nemen in beleid, onderwijs, onderzoek en financiering. Dit kan worden bereikt door gerichte financiële middelen voor onderzoek te prioriteren en vrouwspecifiek onderzoek te standaardiseren als voorwaarde voor het ontvangen van subsidies. Daarnaast is het belangrijk om de inzet, middelen en initiatieven centraal te coördineren en niet te beleggen bij individuele centra om versplintering te voorkomen en kennisdeling te bevorderen. Door bestaande kennis te analyseren en te clusteren, en deze centraal toegankelijk te maken, kan er actief worden geïnvesteerd in kennisdeling en valorisatie.

Referenties

1) <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking>

2) <https://www.womeninc.nl/wp-content/uploads/2024/03/Kosten-Baten-Analyse-WOMEN-Inc.pdf>

3) <https://www.mckinsey.com/mhi/our-insights/closing-the-womens-health-gap-a-1-trillion-dollar-opportunity-to-improve-lives-and-economies>

4) <https://www.nvog.nl/wp-content/uploads/2023/12/Samenvatting-NVOG-rapport-Fase-1-maatschappelijke-acceptatie-vrouwspecifieke-aandoeningen.pdf>